

de la -b- (en realitat inicial i pe^o tant ferma), que permetés encara formar-ne un substantiu *trauc*, ja documentat en el S. VIII, i amb una inconcebible reculada de l'accent.

Dins aquest ordre d'idees era més defensable el suggeriment del valonista Marchot: combinació d'en TRA(NS)- amb una variant dels ll. VĀCUUS, VĀCUARE o VĀCARE 'buit', 'buidar' (ZRPb. XLIV, 1924, 727-8): en pura fonètica (si acluquem als ulls a la resta) això és bo perquè Marchot ens recorda que el romànic par-teix de VĀCARE 'buidar' i VÖCĪTUS 'buit', formes dialectals itàliques: llavors un *TRAVÖCU hauria donat *trauc* (fr. *trou*) en fonètica correcta. M-Lübke hi objecta, amb raó, que aquesta formació (que ell resumeix com *TRANSVACUUM) és inconvincent («bedenklich») 15 semànticament. Té raó. I tampoc convenc en l'aspecte morfològic i geogràfic: un mot d'aquesta àrea i significat suggereix quelcom indígena de la Gàl·lia (lato sensu), i no pas una rebuscada combinació a base de l'osco-umbre o dialectalisme itàlic. Ara bé, com subrat-lla Pokorny (IEW, 345.59), el radical VAK- (encara que vagament enllaçable amb una arxi-arrel indoeuropea VA-) és exclusivament del llatí i umbre; i comple-tament estrany al cèltic i a totes les altres famílies indoeuropees.

Gàl·lic però heretat d'una llengua pre-cèltica, diu Wartburg: es basa només en alguna fantasia del seu «mentor» pre-romà Hubschmid?, si és així no hi donaríem gaire valor.² ¿Hi entendria quelcom d'indoeuropeu pre-cèltic (sorotàptic) com se sol fer en tals casos? Això en principi fóra raonable, i no es pot dir que manqués d'agafador. En la ben coneguda arrel pan-indoeuropea DERŪ- hi ha tot un grup de mots bàltics que signifiquen 'forat'. El lituà *dravė* és en general 'forat en un arbre': no és mot de lèxics, car el clàssic lituà Rhesa en una de les seves faules (Voelkel, Lit. Hb., 87.12) l'usa per a un forat on fan mel les abelles; pruss. ant. *drawine* 'rusc d'abelles', letó *drava* 'cavitat en un arbre', 'buc d'abelles', i altres formes de normal apofonia, que revela l'antiguitat indoeuropea de tot plegat: lit. *drėvė* 'cavitat d'un arbre', letó *dūvre* f. 'atuell de fusta', 'buc d'abelles d'escorça', lit. *dervà* 'fusta resinosa', 'teia'. Cert que tot això prové del nom indoeuropeu de la llenya i de l'arbre (que en grec, es-lau etc. no passa de ser nom d'arbre).

¿Li suposariem un derivat adj. *DRAŪO-KO- (comparable a l'adjectival *drawine*), que designés altres forats o receptacles? Un DRAŪO-KO, a causa de la manca de mots llatins en DR- ¿hauria passat a *TRAŪŌKO- com DRAPPO- al cast. TRAPO, DRACO a TRAGAR, DREPANON > Tràpani, HYDROPICUS > tròpico/tròpego (V. els respectius articles del DCEC/DECH)? L'amplificació en -KO, en aquesta arrel, realment està documentada en noms d'atells del cèltic i del germànic: a.-al. ant. i mod., ags. i esc. ant. *trog* 'obi, còm, gaveta', suposen i-eur. DRU-KO-; l'irl. mj. *drochta* 'cubell', 'bóta, barril' i *drochat* 'pont' suposen DRU-K- més -TO- (Pok., IEW, 216.36, 216.21, 215.29). És, però, una combinació excessivament hipotètica. I massa dependent del fenomen, freqüent però anòmal, DR- > TR-

Agafadors concrets reconeguem que només n'hem trobat en cèltic. I encara que força diferents per la forma i no gaire menys pel sentit, l'àrea geogràfica del mot ve a compensar-ho i ens obliga a escorcollar de nou. Oportunament es decidí Rohlf's (amb ocasió de rebutjar les idees de Diez i Gamillscheg, en la *Festschrift Gamillscheg* 1957, 505, n. 1) a cridar l'atenció sobre l'informe rebut d'un «bretó *trob* o *troub* 'entaille', 'incision'». La forma que trobo comprovada és *trouc'h* (pron. *trúh*), que el dicc. de Vallée-Ernaud dóna com a resposta bretona dels mots francesos «incision» i «entaille».

Havent escrit a l'eminent Pokorny, ens diu, aquest li contestà: «una arrel TRUK- sembla assegurada en llengües cèltiques; naturalment pot haver existit al costat d'això una alternança de grau ple («vollstufe») TREUK/TROUK-, i un abstracte verbal *TROUKO- seria normal, i fins postulable («erfordert»), segons el sistema indoeuropeu. Rohlf's proposava, doncs, admetre un gal *TROUKO- 'incisió' com a base del mot romànic.

Sembla que «ens cremem»; sembla el pas més seriós que s'hagi fet cap a una solució. És veritat que el mateix Pokorny s'abstingué de dir res d'això en el seu IEW, en el fascicle corresponent (fascicle que llavors encara no havia publicat), i en el qual ni tan sols no va recollir, en absolut, el mot bretó, ell que en qüestió de bretó era el millor jutge. Potser és perquè ell mateix reconeixia «scheint gesichert», 'sembla està assegurada', més que no perquè desconfiés del bretó *trouc'h*. Victor Henry, l'altre gran jutge del bretó, no porta aquest substantiu, però porta el verb *trouc'ha* (pron. *truha*) «trancher, couper», que va amb el ky. *truch* «mutilé» (Lex. *Étym. Breton*, 273). Per aquí, en efecte, és on hi ha la base d'aquests mots britònics. Encara que Henry en declari l'etimologia «très incertaine»; i encara que l'etimologia indoeuropea que ell dóna, no coincideixi gaire amb la de Pokorny, la que dóna aquest del ky. *truch* «abgeschnitten» (IEW, 1074.1) sembla sòlida, i aplicable igualment al bretó.

Notem, però, que aquesta *h* britònica (ky. *ch* és també *h*) no suposa *k* proto-cèltica sinó *ks*. Al costat del bretó *trouc'ha* hi ha ky. *trychu* 'tallar' («schneiden»). I els mots de les dues llengües britòniques corresponen a una arrel TR(E)UK-, amplament representada en les famílies lingüístiques indoeuropees: lit. *trūksti* 'trençar, rebentar', *trūkis* 'esquerda, clivella', ags. *Þryccan* 'prémer, imprimir' (del francic THRUKKAN ve el nostre *trucar* etc.); i tot plegat és de l'arxi-arrel indoeur. TER/TERU/TREU- (d'on entre altres el cèltic TARATRON > oc. *taraire*, cast. *taladro* 'barrina').

Encara que al capdavant i en conjunt, estiguem en terreny sòlid, tanmateix el fet és, en definitiva, que l'única cosa que queda documentada directament en cèltic és TRUK-SO-, d'on el ky. *trychu*, *truch* 'tallar', i els bretons *trouc'ha* «trancher, couper», amb el substantiu *trouc'h* «incision, entaille», del qual no hem de dubtar (Vallée i Rohlf's, ja que no Henry ni Pokorny, però lliga amb allò). TRUK- sense -s- no sembla documentat en cèltic. Per més que ho sigui, pels mots li-tuans i germànics. I en forma ben indirecta i imper-